

Sygn. akt III AUa 944/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Joanna Baranowska

Sędziowie: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

SSA Iwona Szybka (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Kamila Tomasik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 grudnia 2015 r. w Ł.

sprawy **A. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o odsetki od wyrównania emerytury

na skutek apelacji A. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 16 marca 2015 r. sygn. akt VIII U 3714/14

oddala apelację.

Sygn. akt. III AUa 944/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18.09.2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił A. S. wypłaty odsetek i powołując się na treść art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) wskazał, że organ odwoławczy nie orzekł o odsetkach a organ rentowy wydał decyzję bez zbędnej zwłoki.

Na rozprawie z dnia 16.03.2015 r. - bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku - wnioskodawca poparł odwołanie i oświadczył, iż wnosi o przyznanie odsetek od daty kiedy ukończył 60 rok życia

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 16 marca 2015r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie.

Sąd oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach: A. S., urodzony (...), złożył wniosek o emeryturę w dniu 21.12.2011 r., do którego nie załączył żadnych świadectw pracy wykonywanej w warunkach szczególnych ani dokumentacji zastępczej (np. angaży) pozwalających na stwierdzenie, że wykonywał taką pracę. Decyzją z dnia 12 stycznia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił A. S. prawa do emerytury powołując się na przepis art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Organ rentowy wskazał, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił wymaganego przez ustawodawcę stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach oraz nie osiągnął wieku emerytalnego. Od powyższej decyzji A. S. odwołał się w dniu 14 lutego 2012 r. do Sądu Okręgowego w Łodzi i wniósł o zmianę

zaskarżonej decyzji ZUS oraz o przyznanie mu prawa do emerytury. Na pierwszej rozprawie odwołujący złożył dokumenty pracownicze nadesłane z Archiwum oraz świadectwo pracy w szczególnych warunkach z Kombinatu (...), które jednak nie potwierdzały w sposób jednoznaczny faktu wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego w dziedzinie bhp w przedmiocie, czy czynności zawodowe wykonywane przez A. S. świadczone od 4.07.1985 r. do 30.04.1993 r. w Zakładach (...), od 3.11.1975 r. do 17.10.1979 r. w Zakładach (...) w K., od 18.10.1979 r. do 30.06.1985 r. w Zakładach (...) S.A. w D. były pracą wykonywaną w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Wyrokiem z dnia 5 listopada 2012 r. w sprawie VIII U 374/12 Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał A. S. prawo do emerytury od dnia 21 stycznia 2012 r. Wskutek apelacji, wniesionej przez organ rentowy, Sąd Apelacyjny w Łodzi w sprawie III AUa 1794/12 wyrokiem z dnia 19 września 2013r. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny wskazał, że wnioskodawca udowodnił okres pracy w szczególnych warunkach: 18.10.1979-30.06.1985r., ale nakazał przeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność wykonywanych przez wnioskodawcę czynności w sporym okresie, czy były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, czy objęte były rodzajem prac zawartym w wykazie branżowo- stanowiskowym stanowiącym załącznik do rozporządzenia. Sąd Apelacyjny nakazał wyjaśnienie rzeczywistego charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w Zakładach (...), mając na uwadze fakt, że ubezpieczony zatrudniony był na różnych stanowiskach, w tym na stanowisku ślusarza, elektryka, elektromontera. Wnioskodawca ustanowił profesjonalnego pełnomocnika, który 5.02.2014 r. złożył pismo procesowe wskazując świadków, którzy mogą w sprawie złożyć zeznania na okoliczność wykonywania pracy przez skarżącego w szczególnych warunkach. Po przeprowadzeniu dalszego postępowania dowodowego, polegającego na przesłuchaniu zawnioskowanych przez stronę odwołującą świadków Sąd wydał orzeczenie kończące w sprawie z dnia 25 czerwca 2014 r. i zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał A. S. prawo do emerytury od dnia 21 stycznia 2012 r., a także zasądził od ZUS na rzecz odwołującego kwotę 60,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. W w/w orzeczeniu Sąd nie zamieścił rozstrzygnięcia o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w wypłacie świadczenia emerytalnego. Wyrok ten nie był kwestionowany przez ZUS i stał się prawomocny w dniu 5.08.2014 r., a wpłynął do organu rentowego w dniu 21.07.2014r.

Decyzjami z 21.08.2014 r. ZUS ustalił wysokość emerytury (w 2 wariantach) i podjął wypłatę świadczenia emerytury (...) obliczonej na „nowych zasadach”, tj. na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej. Była to decyzja zaliczkowa, decyzja ostateczna nie mogła być wydana ze względu na niezgodność na koncie ubezpieczonego. Wyrównanie za okres 21-01.2012r. - 31.07.2014 r. zostało wypłacone wraz ze świadczeniem za sierpień 2014 r.

Pismem z 14.08.2014 r. A. S. został przez organ rentowy wezwany do złożenia wyjaśnień w zakresie okoliczności niezbędnych do podjęcia wypłaty świadczenia tj. pozostawania w stosunku pracy, pobierania świadczeń z MOPS, PUP, zamiar osiągania dochodów, aktualność konta bankowego. Odwołujący wykonując w/w wezwanie złożył stosowne wyjaśnienia pismem z dnia 19.08.2014 r.

W dniu 1.09.2014 r. odwołujący złożył wniosek o wypłatę odsetek ustawowych od świadczenia emerytalnego. Zaskarżoną decyzją z 18.09.2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił A. S. wypłaty odsetek. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne. Powołał się na treść art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t. jedn. Dz. U. z 2009 roku, nr 205, póź. 1585) oraz art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.).

Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie VIII U 6185/13, przyznał skarżącemu prawo do emerytury od 21.01.2012 r., ale z zebranego w tej sprawie materiału dowodowego wynika jednoznacznie, że dopiero Sąd Okręgowy ustalił ostateczną niezbędną przesłankę by móc przyznać skarżącemu prawo do świadczenia emerytalnego z art. 184 ustawy emerytalnej, a mianowicie co najmniej 15-letni staż pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych. Okoliczności tej - z uwagi na ograniczenia dowodowe wynikające z treści przepisów w/w rozporządzenia wobec nie przedłożenia przez wnioskodawcę świadectw pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, ani też dokumentacji zastępczej, z której wynikałoby, że taką pracę faktycznie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - ZUS nie mógł ustalić samodzielnie w toku postępowania administracyjnego w sprawie uprawnień

emerytalnych ubezpieczonego. W sytuacji braku świadectwa pracy w szczególnych warunkach, na wnioskodawcy spoczywał, zgodnie z zasadą ciężaru dowodu, obowiązek udowodnienia, że pracował w warunkach szczególnych. Wnioskodawca udowodnił 15 letni staż pracy w takich warunkach dopiero w postępowaniu sądowym w sprawie VIII 6185/13. Prawomocny wyrok przyznający ubezpieczonemu uprawnienia do wcześniejszej emerytury zapadał 25.06.2014 r. Wyrok ten wpłynął do ZUS w dniu 21.07.2014 r. i stał się prawomocny z dniem 5.08.2014 r. Decyzja została wydana 21 sierpnia 2014r. Zatem bez zwłoki i z dochowaniem 30 - dniowego terminu wydał decyzję o przyznaniu i wypłacie świadczenia, co oznacza niezasadność żądania odsetkowego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł ubezpieczony. Zarzucił naruszenie prawa procesowego - art.233 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego. Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie odsetek ustawowych. W uzasadnieniu podniósł, że Sąd Okręgowy nie wziął pod uwagę faktów, które dobitnie świadczą o przeciąganiu przez organ rentowy postępowania w sprawie o przyznaniu emerytury. Na pierwszej rozprawie w dniu 18 kwietnia 2012 roku przedłożył świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane przez następcę prawnego Huty (...). Okres pracy w Zakładach (...) na stanowisku elektronik jest wymieniony w Wykazie A dział XIV poz.25 i wszystkie dokumenty to potwierdzały, a okres pracy w (...) Feniks jest wymieniony w Wykazie A dział VII poz. 1,4. ZUS nie uwzględnił dokumentów. W piśmie procesowym wskazując wartość przedmiotu zaskarżenia ubezpieczony podał, że stanowi go wartość odsetek od dnia 21 stycznia 2012r. do 31 lipca 2014r.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu albowiem Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie.

W niniejszej sprawie przedmiotem sporu była kwestia, czy ubezpieczonemu należą się na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych ((Dz. U. z 2009r. Nr 205, poz. 1585 – tekst jednolity z późn. zm.) odsetki od wypłaconej emerytury. W myśl art. 85 ustawy systemowej jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to jednak przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Zgodnie z treścią art. 118 ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Termin wypłaty świadczenia, stosownie do treści art. 118 ust. 1 w zw. z ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS został określony na 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Trafnie Sąd Okręgowy ustalił, że organ rentowy nie naruszył art. 85 ustawy systemowej w związku z art. 118 ustawy o emeryturach i rentach. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd I instancji szczegółowo wyjaśnił motywy swojego rozstrzygnięcia.

W. należy apelującemu, że wbrew temu co podnosi w apelacji, nie dołączył do wniosku o emeryturę dowodów potwierdzających, że pracował co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych, a zatem uniemożliwił organowi rentowemu przyznanie prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jako, że jednym z warunków do przyznania tego prawa było wykonywanie pracy w warunkach szczególnych przez 15 lat. Brak tych dowodów był oczywisty, co jednoznacznie wynika z akt sprawy VIII U 374/12 i III AUa 1794/12. Dopiero postępowanie sądowe, podczas którego przeprowadzone zostały dowody z zeznań świadków (VIII U 6185), pozwoliło na uwzględnienie odwołania. Przypomnieć trzeba skarżącemu, że w sprawie o przyznanie mu prawa do emerytury procedował Sąd Okręgowy i Sąd Apelacyjny, a spełnienie przez skarżącego warunku 15 lat pracy w warunkach szczególnych nie było oczywiste i wymagało szerokiego postępowania dowodowego, o czym jednoznacznie świadczy wyrok i uzasadnienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 września 2013r., którym to wyrokiem uchylony został

wyrok Sądu Okręgowego przyznający emeryturę z wytycznymi Sądu II instancji przeprowadzenia dodatkowego postępowania dowodowego na okoliczność rzeczywiście wykonywanych przez ubezpieczonego prac w okresie zatrudnienia od 1975 do 1979 w Zakładach (...), Sklejek i Zapalek oraz w okresie od 4 lipca 1985r. do 30 kwietnia 1993r. w zakładach (...) i celem ustalenia, czy prace te są wymienione w załączniku do rozporządzenia. Zobowiązał też Sąd Okręgowy do analizy dokumentacji pracowniczej ubezpieczonego. Ostatecznie sprawa została wyjaśniona przez Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 25 czerwca 2014r. przyznającym ubezpieczonemu prawo do emerytury. W postępowaniu tym Sąd Okręgowy przesłuchał dodatkowo dziewięciu świadków na okoliczność czynności wykonywanych przez ubezpieczonego w Zakładach (...). Wyrok ten stał się prawomocny z dniem 6 sierpnia 2014r. Decyzję wykonującą ten wyrok i przyznającą emeryturę organ rentowy wydał w dniu 18 września 2014r.

W tak ustalonym stanie faktycznym niewątpliwie została stwierdzona wadliwość decyzji organu rentowego z dnia 12 stycznia 2012r. Jednak, jak trafnie zauważył Sąd Okręgowy, nie oznacza to automatycznie, że jej wydanie było następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, powodując odpowiedzialność odsetkową organu rentowego ustanowioną w art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.). W kontekście prawa do odsetek istotne jest bowiem stwierdzenie, czy organ rentowy w ramach udzielonych mu kompetencji i nałożonych obowiązków podjął określone działania zmierzające do ustalenia prawa i wyjaśnienia związanych z tym okoliczności. W niniejszej sprawie nie można przyjąć, że zaistniał błąd organu rentowego skutkujący jego odpowiedzialnością na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy systemowej spowodowany nieprawidłową oceną przez organ rentowy charakteru wykonywanej przez ubezpieczonego pracy. Art. 85 ust. 1 ustawy systemowej ma zastosowanie wówczas, gdy wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej przyznania świadczenia następuje w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem. Tylko bowiem wtedy opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ten organ ponosi odpowiedzialność, choćby nie można mu było zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa. Chodzi więc o odsetki za zwłokę w świadczeniu, powstałą na skutek okoliczności, za które organ rentowy odpowiada, a nie za opóźnienie, w którym nie ma elementu winy w jakiegokolwiek postaci (por. wyrok Sądu Najwyższego z 27 września 2002 r., II UK 214/02, OSNP 2004/5/89). Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należy, że w niniejszej sprawie ustalenie 15 lat pracy w warunkach szczególnych warunkujących nabycie świadczenia emerytalnego ubezpieczonego zostało ostatecznie wyjaśnione dopiero na etapie ponownie prowadzonego postępowania pierwszoinstancyjnego, po przeprowadzeniu szerokiego postępowania dowodowego i nie sposób jest w takiej sytuacji przypisać odpowiedzialność organowi rentowemu za opóźnienie w wydaniu decyzji przyznającej prawo do emerytury.

Biorąc powyższe po uwagę Sad Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc apelację oddalił.

Sędziowie: Przewodniczący: